Hukuk Bölümü 1999/13 E., 1999/21 K.

- **İTFAİYE ARACININ DEVRİLMESİ SONUCU YARALANAN İTFAİYE ERİ**
- **TAZMİNAT DAVASI**
- **TRAFİK KAZASI NEDENİYLE TAZMİNAT DAVASI**

- 2918 S. KARAYOLLARI TRAFİK KANUNU [Madde 85]
- 2918 S. KARAYOLLARI TRAFİK KANUNU [Madde 90]
- 2918 S. KARAYOLLARI TRAFİK KANUNU [Madde 106]

"İçtihat Metni"

OLAY : A) Hasanoğlan Belediyesine ait itfaiye aracının 4.11.1994 gününde yangın mahalline intikal ederken Hasanoğlan beldesi istasyon kavşağında devrilmesi sonucunda, araçta bulunan itfaiye eri davacı, hayati tehlikeye maruz kalacak şekilde yaralanmıştır.

1- Elmadağ Cumhuriyet Başsavcılığının 17.11.1994 tarih ve E: 1994/191 sayılı iddianamesi ile, sanık itfaiye şoförü A.O.D. hakkında "dikkatsizlik ve tedbirsizlik sonucu yaralamaya sebebiyet vermek" suçunu işlediği nedeniyle eylemine uyan T.C.K. 459/2. ve 2918 sayılı Yasanın 119/2. maddeleri gereğince cezalandırılmasına karar verilmesi istemiyle açılan ve Elmadağ Asliye Ceza Mahkemesinin 1994/172 sayılı esasında görülen kamu davasında; sanık itfaiye şoförünün olayda 8/8 oranında kusurlu bulunduğunun sübuta erdiği gerekçesiyle, sanığın eylemine uyan T.C.K.'nun 459/2. maddesi gereğince takdiren üç ay hapis ve 260,000.- lira ağır para cezası ile cezalandırılmasına, 647 sayılı Yasanın 4. ve 6. maddeleri hükümleri uygulanmak suretiyle neticeten cezanın teciline ve 2918 sayılı Yasanın 119/2. maddesinin takdiren uygulanmasına yer olmadığına, 5.4.1995 gün ve K: 1995/52 sayı ile karar verilmiştir.

2- Davacının, fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla, 500,000,000.- TL. maddi ve 500,000,000.- TL. manevi olmak üzere toplam 1,000,000,000.- TL. tazminatın, olay tarihinden itibaren yasal faiziyle birlikte davalılardan müştereken ve müteselsilen tahsiline hükmedilmesi istemiyle, itfaiye şoförü A.O.D. ile Hasanoğlan Belediye Başkanlığına karşı, 12.12.1995 gününde açılan ve Elmadağ Asliye Hukuk Mahkemesinin 1995/471 sayılı esasında görülen davada; Ankara Numune Hastanesinin, 10.4.1996 tarih ve 2484 sayılı "... hastanın sakatlık derecesinin %98 olarak kabul edildiği..." 14.4.1996 tarih ve 2977 sayılı "... vücut gücünden %90 kaybettiği ..." yolundaki raporları ile Adli Tıp Kurumu Anabilim Dalının, 13.11.1996 tarih ve 265 sayılı ..." 1) Vücut genel çalışma gücünden %100 nispetinde kaybettiği, 2) Daimi surette işgörmezlik halinde kaldığı..." yolundaki raporu dikkate alınarak, adıgeçen Mahkemece, 19.12.1996 gün ve K: 1996/403 sayı ile, davacı vekilinin istemi doğrultusunda maddi tazminat davasının atiye bırakılmasına, manevi tazminat isteğinin kısmen kabulü ile 350,000,000.- liranın olay tarihinden itibaren faiziyle birlikte davalılardan müştereken ve müteselsilen alınarak davacıya verilmesine karar verilmiş; bu karar, Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 13.10.1997 gün ve 1997/5254- 9606 sayılı kararıyla onanmak suretiyle kesinleşmiştir.

3- Davacının, fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla, 5,000,000,000.- TL. maddi tazminatın olay tarihinden itibaren yasal faiziyle birlikte aynı davalılardan müştereken ve müteselsilen tahsiline hükmedilmesi istemiyle 27.4.1998 gününde açılan ve Elmadağ Asliye Hukuk Mahkemesinin 1998/193 sayılı esasında görülen davada; bilirkişi incelemesi sonucunda düzenlenen 27.11.1998 günlü raporda, davacının %100 güç kaybından doğan sürekli işgörememezlik zararının 32,058,485,905.- TL. olduğu hesaplanmıştır.

(Bu davada; adıgeçen Mahkemece, 18.2.1999 gün ve K: 1999/20 sayı ile, davalı vekilinin görev itirazının, itfaiye aracının yangın yerine giderken yaptığı trafik kazasından doğan olayın hizmet kusuru olarak kabul edilemeyeceği nedeniyle reddedildiğinden bahisle, olayın haksız fiilden kaynaklandığı; belediye şoförünün olayda %100 kusurlu bulunması ve işletici sıfatıyla Hasanoğlan Belediye Başkanlığının aracın trafik kaydında maliki olması nedeniyle davada taraf oldukları; belde belediyesinin gelir kaynaklarının sınırlı olması ve olayda bir kasıtlarının bulunmaması nedeniyle tazminatın tamamının ödenmesi halinde davalı Belediyenin müzayakaya maruz kalacağı anlaşıldığından hakkaniyet kurallarına uygun olarak Borçlar Kanununun 44/2. maddesi uyarınca tazminattan %40 indirim yapılmasının uygun bulunduğu gerekçesiyle, 3,000,000,000.- TL. maddi tazminatın olay tarihinden itibaren yasal faiziyle birlikte davalılardan müştereken ve müteselsilen alınarak davacıya verilmesine ve dava kendisine ihbar olunan Anadolu Anonim Türk Sigorta Şirketinin poliçe limitleri dahilinde sorumlu tutulmasına karar verilmiş; bu karar taraflarca temyiz edilmiş olup, bu dava dosyası Uyuşmazlık Mahkemesinin incelemesinde olduğundan Yargıtay'a intikal etmemiştir.)

B) Elmadağ Asliye Hukuk Mahkemesinin 1998/193 sayılı esasına açılan kısmi maddi tazminat davasının görülmesi sırasında, Mahkemece yaptırılan bilirkişi incelemesi sonucunda düzenlenen 27.11.1998 günlü raporda, sürekli işgörememezlik zararı karşılığının 32,058,485,905.- TL. olarak tespit edilmesi üzerine, davacı tarafından, fazlaya ilişkin olan 27,058,485,905.- TL. maddi tazminatın, olay tarihinden itibaren yasal faiziyle birlikte davalı kurumdan tahsiline hükmedilmesi istemiyle Hasanoğlan Belediye Başkanlığına karşı 2.12.1998 gününde adli yargı yerine dava açılmıştır.

Mahkemenin birinci oturumunda, davalı idare vekilince, kamu hizmetinin görülmesi sırasında meydana gelen olaydan dolayı Devlet memuru tarafından idarelerine karşı açılan maddi tazminat davasının idari yargı yerinde görülmesinin gerektiği ileri sürülerek, görev itirazında bulunulmuştur.

ELMADAĞ ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ'nce; 29.12.1998 gün ve E: 1998/586 sayı ile, olayın hizmet kusurundan kaynaklanmadığı; olayda A.O.D.'nin aracın sürücüsü ve Belediyenin de aracın işleteni olarak sorumlu olmaları ve şoför ile davacının Belediye İtfaiyesinde görevli bulunmaları nedeniyle, yangın ihbarı alıp yangın yerine giderlerken trafik kazası meydana gelmesinin hizmet kusuru olarak kabul edilemeyeceği gerekçesiyle, davalı idarenin görev itirazı reddedilerek görevlilik kararı verilmiştir.

Davalı idare vekilinin, idari yargı yararına olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması istemini içeren 6.1.1999 günlü dilekçesi üzerine, adıgeçen Mahkemece, 18.2.1999 günlü oturumda alınan karar gereğince dava dosyası, Danıştay Başsavcılığına gönderilmiştir.

DANIŞTAY BAŞSAVCISI: 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 2. maddesinin 1/b. bendinde idari eylem ve işlemlerden dolayı hakları muhtel olanlar tarafından açılacak tam yargı davalarının, görüm ve çözümü idari yargının görev alanı içine giren idari dava türü olarak belirtildiği; kamu görevlilerinin, hizmetin yürütülmesi sırasındaki kusurlu eylemlerinin, idare yönünden hizmet kusurunu oluşturduğu ve idarenin hizmet kusurunun yargısal denetiminin idare hukuku kurallarına göre idari yargının görev alanına girdiği; öte yandan, kamu hizmetinin yürütülmesinde idarenin kusuru olmasa bile, kamu hizmetinin görümü sırasında, kamu ajanının kendi kişisel kusurundan doğmamış olmak koşuluyla uğradığı zararın, objektif sorumluluk ilkesi çerçevesinde giderilip giderilemeyeceği hususunun da idari yargının görevinde olduğu; dava konusu uyuşmazlığın, itfaiye aracında itfaiye eri olarak göreve giderken araç sürücüsünün kusuru nedeniyle meydana gelen kaza sonucunda sakatlanan kişinin uğradığı zararın tazminine ilişkin bulunduğu; bu durumda, uğranıldığı ileri sürülen zarardan, idarenin hizmet kusuru veya objektif sorumluluk ilkelerine göre sorumlu olup olmayacağının değerlendirilmesi idari yargı yerine ait olduğundan, Elmadağ Asliye Hukuk

Mahkemesinin görevlilik kararının kaldırılması gerektiği yolundaki, 12.3.1999 gün ve E: 1999/3 sayılı düşünce yazısı ile, 2247 sayılı Yasanın 10. maddesine göre idari yargı yararına olumlu görev uyuşmazlığı çıkarmış ve görev konusunun incelenmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvuruda bulunmuştur.

Başkanlığın, 22.3.1999 günlü yazısı ile, 2247 sayılı Yasanın 13. maddesinin üçüncü fıkrasına göre Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının konu hakkındaki düşüncesi istenilmiştir.

YARGITAY CUMHURİYET BAŞSAVCISI; 16.4.1999 gün ve 99036406 sayı ile, tazminata konu olayın yangına müdahale sırasında değil, olay yerine intikal sırasında meydana geldiği; kazaya sebebiyet veren itfaiye aracının, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 3. maddesinde belirtilen motorlu bir araç olduğu; aynı Kanunun 106. maddesinde, Devlete ve kamuya ait motorlu araçların sebep oldukları zararlardan dolayı bu Kanunun 85. maddesine göre motorlu aracı işletenin müştereken ve müteselsilen sorumluluğunun öngörüldüğü ve 90. maddede ise, Borçlar Kanununun haksız fiillere ilişkin hükümlerinin uygulanacağının belirtildiği; 2918 sayılı Yasanın açık hükümleri karşısında, davalı Belediyeye ait motorlu aracın neden olduğu zararların tazmini için açılan davanın, idare hukuku kurallarına göre idari yargı yerinde görülmeyip, Borçlar Kanununun haksız fiillere ilişkin hükümlerine göre adli yargı yerinde görülmesi ve bu nedenle de, Danıştay Başsavcılığınca yapılan başvurunun reddi gerektiği yolunda yazılı düşünce vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE: Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Mustafa Bumin'in Başkanlığında, Üyeler: O. Hulusi Mustafaoğlu, M. Salim Özer, Nursel Aymakoğlu, Zafer Kantarcıoğlu, Dr. Erol Alpar ve Ertuğrul Taka'nın katılımlarıyla yapılan 21.6.1999 günlü toplantısında, Raportör- Hakim İsa Yeğenoğlu'nun davanın çözümünde adli yargı yeri görevli olduğundan Danıştay Başsavcılığının başvurusunun reddi gerektiği yolundaki raporu ile Danıştay Başsavcısının, davanın çözümünde idari yargı yerinin görevli olduğuna ve bu nedenle olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmasına ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının, davanın görüm ve çözümünde adli yargı görevli olduğundan başvurunun reddi gerektiğine ilişkin düşünce yazıları ve dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Mustafa Ekinci ile Danıştay Savcısı Tülin Özdemir'in yazılı düşünceler doğrultusundaki açıklamaları da dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü: Dava, Hasanoğlan Belediyesinde itfaiye eri olarak görev yapan davacının, yangın mahalline intikal eden itfaiye aracının devrilmesi nedeniyle meydana gelen trafik kazası sonucunda uğradığı zararın idarece tazminine hükmedilmesi isteminden ibarettir.

Dosya içeriğinden, Hasanoğlan Belediyesine ait itfaiye aracının, 4.11.1994 gününde yangın mahalline intikal ederken karayolu üzerinde devrildiği; araç şoförünün, hakkında açılan kamu davasında 8/8 oranında kusurlu bulunduğu; aynı araçta itfaiye eri olarak görevli bulunan davacının, hayati tehlikeye maruz kalacak şekilde yaralandığı ve bu nedenle, vücut gücünü %100 oranında kaybederek sürekli işgörmez durumunda sakat kaldığının Adli Tıp Kurumu raporuyla belirlendiği; davacı tarafından, araç şoförü ve Belediye Başkanlığına karşı adli yargı yerine açılan kısmi tazminat davasında yapılan bilirkişi incelemesi sonucunda düzenlenen raporda, uğranılan zararın 32,058,485,905.- TL. olduğunun saptanması üzerine, fazlaya ilişkin bulunan 27,058,485,905.- TL. maddi zararının idarece tazmin edilmesi istemiyle uyuşmazlık konusu ek davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Kamu görevlisinin, bulunduğu kamu aracının görev yerine intikali sırasında karayolu üzerinde devrilmesi sonucu sakatlanması nedeniyle uğradığı zararın idarece tazmini istemine ilişkin bulunan davanın, idare ile personeli arasındaki idare hukuku ilişkisi nedeniyle idare hukuku ilkelerine göre çözümlenmesi gerektiği düşünülebilir ise de; tazminatın konusu olan zararı doğuran olayın bir trafik kazası olmasına göre, görevli yargı yerinin belirlenebilmesi için, konuya ilişkin özel düzenlemeler içeren 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun ilgili hükümlerinin incelenmesi gerekir.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun, trafik kazalarına ilişkin yedinci kısmını izleyen hukuki sorumluluk ve sigorta hakkındaki sekizinci kısmının, "İşleten ve Araç İşleticisinin Bağlı Olduğu Teşebbüs Sahibinin Hukuki Sorumluluğu" başlıklı birinci bölümünde aynı başlıkla yer alan 85. maddesi, değişik birinci fıkrasında "Bir motorlu aracın işletilmesi bir kimsenin ölümüne veya yaralanmasına yahut bir şeyin zarara uğramasına sebep olursa, motorlu aracın bir teşebbüsün unvanı veya işletme adı altında veya bu teşebbüs tarafından kesilen biletle işletilmesi halinde, motorlu aracın işleteni ve bağlı olduğu teşebbüsün sahibi, doğan zarardan müştereken ve müteselsilen sorumlu olurlar." ve değişik beşinci fıkrasında "İşleten ve araç işleticisi teşebbüsün sahibi, aracın sürücüsünün veya aracın kullanılmasına yardımcı kişilerin kusurundan kendi kusuru gibi sorumludur." hükümlerini taşımakta; bu bölümün sonunda yer alan, 90. maddesinde, "Maddi tazminatın biçimi ve kapsamı ile manevi tazminat konularında Borçlar Kanununun haksız fiillere ilişkin hükümleri uygulanır." denilmekte; aynı kısmın "Özel Durumlar" başlıklı üçüncü bölümünde Devlete ve kamu kuruluşlarına ait araçların durumunu düzenleyen değişik 106. maddesinde ise, " Genel bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idarelere, il özel idarelerine ve belediyelere, kamu iktisadi teşebbüslerine ve kamu kuruluşlarına ait motorlu araçların sebep oldukları zararlardan dolayı, bu Kanunun işletenin hukuki sorumluluğuna ilişkin hükümleri uygulanır. "hükmüne yer verilmektedir.

Anılan hükümlerin incelenmesinden, 106. maddede sayılan kamu kurum ve kuruluşlarının, sahip oldukları motorlu araçların sebep olduğu zararlardan dolayı idare hukuku kurallarına değil, bu Yasada düzenlenen "işleten ve araç işleticisinin bağlı olduğu teşebbüs sahibinin hukuki sorumluluğu" çerçevesinde Borçlar Kanununun haksız fiillere ilişkin hükümlerine tabi kılındığı; bu suretle 2918 sayılı Yasada, motorlu aracın işletilmesinden doğan zararların tazmini konusunda, motorlu aracın sahibinin özel ya da kamu tüzel kişisi olması bakımından bir farklılık gözetilmeyerek işaret edilen kamu kurum ve kuruluşlarının da özel hukuk tüzel kişileri gibi aynı esaslara göre sorumlu olduklarının kabul edildiği anlaşılmaktadır.

2918 sayılı Yasanın anılan açık hükümleri karşısında, kamu idaresine ait motorlu aracın neden olduğu zararların tazmini istemiyle açılan davanın, işletenin hukuki sorumluluğu çerçevesinde özel hukuk hükümlerine göre adli yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği açıktır.

Belirtilen nedenlerle, Danıştay Başsavcılığınca 2247 sayılı Yasanın 10. maddesine göre yapılan başvurunun reddi gerekmektedir.

SONUÇ : Davanın çözümünde adli yargı yeri görevli olduğundan Danıştay Başsavcılığının 12.3.1999 gün ve E: 1999/3 sayılı başvurusunun reddine, 21.6.1999 gününde kesin olarak oybirliği ile karar verildi.